

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Центрального міжрегіонального управління Державної
міграційної служби у м. Києві та Київській області
23-26.01.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23-26.01.2024 групою НПМ здійснено відвідування Центрального міжрегіонального управління Державної міграційної служби у м. Києві та Київській області (далі - ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області, міжрегіональне управління).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Коноплястий Сергій Миколайович, заступник начальника відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Варич Сергій Якович, заступник начальника відділу аналітики та взаємодії з громадськістю Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму;

Тищенко Руслан Станіславович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бузанов Дмитро Вікторович, представник громадської організації.

Під час відвідування встановлено, що до структури ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області входить Управління організації запобігання нелегальній міграції (далі – управління), службові особи якого безпосередньо здійснюють затримання та супровід іноземців. Управління розташоване за адресою: м. Київ, вул. Ольгинська, 3.

Попередні відвідування НПМ не здійснювалися.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

Протягом 2023 року службовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області затримано та розміщено до пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства 78 осіб.

Під час проведення відвідування встановлено численні факти зловживання службовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області правами затриманих осіб на безоплатну правничу допомогу.

У порушення пункту 9 Розділу I Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України від 23.04.2012 № 353/271/150, службові особи ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області не здійснюють невідкладного інформування регіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги у кожному випадку затримання іноземця більше ніж на три години щодо його примусового повернення або з метою ідентифікації та забезпечення примусового видворення.

Зокрема, згідно інформації, отриманої від Регіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги у місті Києві, протягом 2023-2024 років про жодний випадок затримання іноземця більш ніж на три години службовими особами міжрегіонального управління центр не інформовано.

Разом з цим, під час затримання іноземців чи осіб без громадянства за частиною 2 статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), службові особи ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області відбирають в затриманих осіб заяви, коментарі до протоколів про адміністративне затримання про нібито відмову від послуг адвокатів (захисників) та намір здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто.

Однак, під час проведення конфіденційних бесід з іноземцями та особами без громадянства в ході відвідувань Волинського пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні Державної міграційної служби України (далі – Волинський ПТПП) 06.07.2023 та 02.02.2024, надходили численні скарги про те, що вони взагалі не були ознайомлені із своїм правом та можливістю отримання безоплатної правничої допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», не володіли українською мовою та не розуміли зміст протоколу про адміністративне затримання, вищезазначених заяв та коментарів до протоколів про адміністративне затримання.

Зокрема, під час затримання 28.11.2023 громадянина Південної Африки [REDACTED] відповідно до частини 2 статті 263 КУпАП, службовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області від іноземця відібрано заяву, яка приєднана до протоколу про адміністративне затримання про нібито відмову від послуг адвоката та намір здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто. Однак при проведенні 02.02.2024 бесіди з іноземцем, за участю перекладача Волинського ПТПП Приймак Ірини Степанівни, останній повідомив, що службові особи ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області не пропонували забезпечити його

послугами адвоката (захисника) та не роз'яснювали право на можливість отримання безоплатної правничої допомоги, а підписуючи вищезазначену заяву він не розумів її змісту, хоча при цьому був присутній перекладач, призначений ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області.

Також, згідно інформації, отриманої 06.07.2023 від громадянина [REDACTED] встановлено, що він зі своїм правом та можливістю отримання безоплатної правничої допомоги ознайомлений не був, оскільки, не володіючи в достатній мірі українською мовою, не розумів зміст протоколів про адміністративне правопорушення та затримання, а підпис в протоколі поставив в тих місцях, що вказали службові особи міжрегіонального управління, без залучення перекладача.

Крім цього, в окремих випадках (матеріали справ про примусове видворення [REDACTED] від 20.01.2023, [REDACTED] від 23.08.2023 та інші) встановлено, що іноземці та особи без громадянства взагалі відмовлялися підписувати заяви та коментарі до протоколів про адміністративне затримання про відмову від послуг адвокатів та намір здійснювати захист своїх прав особисто, проте у порушення вимог законодавства службові особи ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області і в даному випадку не здійснюють інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги (фото 1, 2).

Також, з протоколу про адміністративне затримання № МКМ 000381 громадянина [REDACTED] встановлено, що він 04.07.2023 не був ознайомлений зі своїми правами, передбаченими статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України та статтею 268 КУпАП, а також правом та можливістю отримання безоплатної правничої допомоги. В зазначеному протоколі відсутній підпис затриманого [REDACTED] (фото 3). Зазначену інформацію іноземець також підтвердив в ході конфіденційної бесіди з ним під час відвідування Волинського ПТПП, а також зауважив, що йому навіть не було надано змоги зателефонувати своєму адвокату.

З матеріалів справ про примусове видворення [REDACTED] від 01.03.2023 та [REDACTED] від 31.01.2023 встановлено, що незважаючи на те, що іноземні громадяни не володіли українською мовою, відмову від послуг адвокатів та намір здійснювати захист своїх прав особисто вони підписали без участі перекладача, тобто, не розуміючи її зміст (фото 4, 5).

Зловживання правами іноземців та осіб без громадянства на безоплатну правничу допомогу під час затримання та прийняття рішень про примусове повернення також підтверджуються рішеннями Дніпровського районного суду міста Києва від 13.12.2022 (справа № 755/11414/22), від 24.07.2023 (справа № 755/10114/23), від 20.06.2023 (справа № 369/12170/22), від 27.10.2023 (справа № 755/16039/23), від 29.06.2023 (справа № 755/7899/23), Ківерцівського районного суду Волинської області від 09.09.2022 (справа № 158/1916/22) та іншими рішеннями, в яких іноземці та особи без громадянства скаржаться на дії службових

осіб міжрегіонального управління про відмову в проханні викликати адвоката та непоінформованість з їх правом на отримання безоплатної правничої допомоги.

В окремих випадках затримані іноземці змушені були заявляти клопотання про призначення захисника для розгляду справи безпосередньо в судовому засіданні (ухвала Ківерцівського районного суду Волинської області від 25.08.2023 (справа № 152/2757/23).

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (Дев'ятнадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2009)27) вважає, що нелегальні мігранти, подібно до інших категорій осіб, яких позбавлено волі, повинні від самого початку їх затримання мати доступ до адвоката.

Небезпека залякувань і фізичної жорстокості по відношенню до особи є найбільшою у час відразу по її затриманні, а можливість затриманих залучити адвоката саме у цей проміжок часу становить гарантію від жорстокого поводження.

Крім того, під час відвідування виявлено численні факти зловживання правом особи на користування послугами перекладача. В ході ознайомлення із матеріалами справ про примусове видворення встановлено, що в одній справі різні процесуальні документи можуть бути оформлені як з перекладачем, оскільки зафіксовано, що іноземець не розуміє українську мову, так і без участі перекладача із приміткою про володіння українською мовою.

Зокрема, у протоколі про адміністративне затримання [REDACTED] від 12.10.2023 зазначено, що іноземець українською мовою не володіє та потребує послуг перекладача, однак прийняте рішення про примусове повернення, протокол про адміністративне правопорушення відносно іноземця, пояснення від 31.01.2021, складені без участі перекладача. Варто зауважити, що у повідомленні про отримання рішення про примусове повернення іноземець в графі «перекладач» записав незрозуміле словосполучення, що підтверджує неволодіння українською мовою (фото 6, 7, 8).

У протоколі про адміністративне затримання [REDACTED] 21.12.2023 зазначено, що іноземець українською мовою не володіє та потребує послуг перекладача. Рішення про примусове видворення, прийняте цього ж дня, оголошувалось іноземцю без участі перекладача.

У протоколі про адміністративне затримання [REDACTED] від 08.09.2022 зазначено, що іноземець українською мовою не володіє та потребує послуг перекладача, однак прийняте рішення про примусове повернення, протокол про адміністративне правопорушення відносно іноземця, пояснення від 02.05.2022, розписка про ознайомлення з позовом від 03.03.2023 складені без участі перекладача.

Аналогічні факти встановлені в ході вивчення матеріалів справ про примусове видворення [REDACTED], [REDACTED] та інших.

Встановлено численні випадки вручення та доведення до відома іноземців та осіб без громадянства позовних заяв ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області про затримання з метою ідентифікації та забезпечення примусового видворення, без залучення перекладачів, хоча встановлено, що затримані особи українською мовою не володіють (матеріали справ про примусове видворення [REDACTED] [REDACTED] та інші) (фото 9, 10).

Крім того, варто звернути увагу на те, що під час розгляду судом справ про примусове видворення чи затримання з метою ідентифікації відносно вищезазначених іноземців, перекладачі залучались до засідань суду, що підтверджує неволодіння затриманими особами українською мовою або ж володіння не в повній мірі.

Також адміністративні суди всіх інстанцій підкреслювали у своїх рішеннях, що приписами Інструкції передбачена неальтернативна можливість присутності перекладача при оголошенні іноземцю рішення про примусове повернення, а його обов'язкова наявність при вказаній процедурній дії. Верховний Суд також констатував, що рішення про примусове повернення за межі України повинні бути доведені до відома іноземців в порядку та у спосіб, встановлені законом, та таким чином, щоб його зміст і порядок оскарження були зрозумілими для особи, що підлягає примусовому поверненню (постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду (справа № 127/26552/16-а).

Порушення права на свободу та особисту недоторканість (стаття 29 Конституції України, стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

Протягом 2023 року службовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області прийнято 532 рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства.

Згідно інформації, отриманої від службових осіб міжрегіонального управління, під час прийняття рішень про примусове повернення, всі без виключення іноземці перебували в службовому приміщенні як запрошені особи, а їх свобода не обмежувалась.

Однак, зазначена інформація не відповідає дійсності, оскільки рішеннями національних судів неодноразово підтверджувався факти доставлення іноземців та осіб без громадянства до службових приміщень ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області в примусовому порядку, тобто, останні через підкорення наказу змушені були залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні,

визначеному уповноваженою службовою особою, та фактично були затриманими (рішення Дніпровського районного суду міста Києва від 24.07.2023 (справа № 755/10114/23), від 07.02.2023 (справа № 755/273/23).

Крім того, під час проведення конфіденційних бесід із іноземцями та особами без громадянства в ході відвідувань Волинського ПТПШ, надходила інформація про те, що під час прийняття рішень про примусові повернення більшість іноземців були затримані та під примусом доставлені до ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області.

Також надходили скарги про те, що інформація про фактичний час затримання іноземців, яка внесена до протоколів про адміністративне затримання, не відповідає дійсності.

Зокрема, під час проведення конфіденційної бесіди з громадянином Туркменістану [REDACTED], він стверджував, що його затримання відбулося 05.12.2023 у місті Києві з його робочого місця о 8.30 год, в той час як в протоколі про адміністративне затримання зазначено, що він був затриманий о 12.30 год.

Крім того, [REDACTED] зазначив, що підпис на зворотній стороні протоколу № МКМ 000418 від 05.12.2023 про його затримання в графі про те, що він ознайомлений з протоколом зрозумілою мовою, не схожий на його підпис.

У постанові від 18.06.2020 у справі №758/13408/18 Верховний Суд зазначив, що відповідно до положень статей 9, 29 Загальної декларації прав людини 1948 року та статті 9 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року ніхто не може зазнавати безпідставного арешту, затримання або вигнання, а при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина може зазнавати лише таких обмежень, які встановлені законом з метою забезпечення належного визнання та поваги прав і свобод інших людей, а також забезпечення справедливих вимог моралі, суспільного порядку і загального добробуту.

У своїх рішеннях Європейський суд з прав людини («Кушнір проти України», «Нечипорук, Йонкало проти України») наголошує, що незадокументоване затримання особи (без відповідного процесуального документування) свідчить про абсолютне ігнорування принципово важливих гарантій статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і виявляє грубе порушення цієї статті (право на свободу та особисту недоторканність).

Крім того, встановлено випадки невнесення до протоколу про адміністративне затримання особи інформації про час, спосіб повідомлення місця перебування затриманого, згідно з частиною 2 статті 261 КУпАП.

Зокрема, у протоколі про адміністративне затримання [REDACTED] відсутня інформація про час повідомлення його родичів чи інших осіб, а також інформація яким чином здійснено дане повідомлення (фото 11).

У протоколі про адміністративне затримання [REDACTED]. відсутня інформація про час повідомлення його дружини.

У протоколі про адміністративне затримання [REDACTED]. відсутня інформація про особу, яку повідомили про його затримання.

Аналогічні порушення виявлено також під час затримання [REDACTED].

Порушення права на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини).

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у своїх доповідях зазначає, що позбавлені волі іноземці є особливо вразливими до різних форм неналежного поводження, як в момент їх затримання, так і під час їх тримання під вартою та проведення процедури депортації.

Пунктом 5 підпункту 7 Положення про Державну міграційну службу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360, визначено, що ДМС з метою організації своєї діяльності створює умови для тимчасового тримання іноземців та осіб без громадянства, затриманих за незаконне перебування на території України, до вирішення питання щодо їх примусового видворення або поміщення до пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, шляхом виділення приміщень в територіальних органах ДМС.

Під час здійснення відвідування ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області встановлено, що з моменту затримання до моменту поміщення в пункт тимчасового перебування іноземців (далі – ПТПІ) іноземці проходять наступні етапи: оформлення процесуальних документів у службових приміщеннях міжрегіонального управління, проходження обстеження в медичному закладі, супроводження до пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні.

Встановлено, що затримані іноземці перебувають в умовах несвободи під контролем службових осіб ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області протягом досить тривалого часу у непередбачений законом спосіб, оскільки у міжрегіональному управлінні відсутні спеціальні місця для тимчасового тримання затриманих іноземців, умови перебування в яких відповідали б національним та міжнародним стандартам.

Крім того, службові особи ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області змушені якнайшвидше доставляти іноземців до ПТПІ (в більшості випадків у нічний час),

який розташований на відстані понад 400 кілометрів. Поміщення іноземців до ПТПІ в багатьох випадках відбувається вже на наступний день.

Зокрема, громадянин [REDACTED] затриманий службовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області о 10:20 23.08.2023, а поміщений до ПТПІ лише о 00.50 наступного дня.

Громадянин [REDACTED] затриманий службовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області о 13:30 21.12.2023, а поміщений до ПТПІ лише о 03.20 наступного дня.

Аналогічні факти встановлені також при затриманні [REDACTED]

[REDACTED] та інших.

Довготривале перебування затриманих осіб у службових приміщеннях ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області, автомобілі, яким їх доставляють до ПТПІ, медичному закладі призводить до утримання іноземців в умовах несвободи у непередбачений законом спосіб, незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до туалету тощо. Нормативно-правові акти ДМС/МВС України щодо забезпечення харчуванням іноземців, які перебувають під контролем службових осіб ДМС, до поміщення їх в ПТПІ, відсутні.

Встановити точний час перебування іноземців у службових приміщеннях ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області неможливо, оскільки нормативно-правові акти ДМС/МВС України не передбачають ведення документації (журналів тощо), яка б містила зазначену інформацію, в результаті чого виникає можливість зловживання правом затриманих іноземців на фіксацію фактичного часу затримання у відповідних протоколах.

Крім того, більшість іноземців та осіб без громадянства доставлено до ПТПІ по завершенню вечері. Відповідно, вказані особи були позбавлені можливості вживати їжу щонайменше до наступного ранку.

Акт приймання-передавання іноземців або осіб без громадянства, який складають адміністрація ПТПІ та орган/підрозділ ДМС, який доставив іноземців, згідно з додатком 1 до Інструкції про Порядок утримання іноземців та осіб без громадянства в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.02.2016 № 141(далі – Порядок), та акт приймання-передавання іноземців або осіб без громадянства, що оформлюють службові особи ДМС для передачі такої особи органу охорони державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон України, передбачений додатком 7 до Інструкції, містить лише дату приймання-передавання іноземця та не містить інформації щодо точного часу (години та хвилини) передавання.

Разом з цим, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) 18.07.2023 до Державної міграційної служби України внесено подання з вимогою внести зміни до акту приймання-передавання іноземців до ПТПШ, який передбачений додатком 1 до Порядку, щодо зазначення в ньому точного часу (години та хвилини) передавання іноземця.

У відповідь на подання ДМС України поінформувало Уповноваженого про забезпечення ПТПШ відображення в акті приймання-передавання іноземця або особи без громадянства запису про час приймання/передавання затриманої особи на період до унесення відповідних змін до Порядку.

Однак, результати відвідування засвідчили, що вимоги щодо фіксації в акті приймання-передавання іноземця або особи без громадянства запису про час приймання/передавання затриманої особи у більшості випадків не виконуються.

Зокрема, відсутній час в актах про приймання/передавання 16.10.2023 [REDACTED], 26.09.2023 [REDACTED], 12.10.2023 [REDACTED], 24.08.2023 [REDACTED], 10.08.2023 [REDACTED], 22.11.2023 [REDACTED], 05.12.2023 [REDACTED], 03.08.2023 [REDACTED], 27.09.2023 [REDACTED]. та як результат, неможливо встановити точний час перебування затриманих осіб під контролем службових осіб ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області до поміщення їх в ПТПШ (фото 12, 13).

Також, ураховуючи той факт, що службові особи ДМС не наділені правом застосування фізичної сили, спеціальних засобів, виникнення непередбаченої ситуації при супроводженні іноземців (спроба втечі, невиконання законної вимоги службової особи ДМС, напад на співробітника ДМС) стане причиною невиконання завдань, покладених на ДМС України, щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції або ж перевищення службових повноважень посадовою особою ДМС та порушення прав затриманих іноземців.

Крім того, встановлені факти довготривалого перебування іноземців та осіб без громадянства під контролем службових осіб ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області під час виконання рішень про примусове видворення.

Зокрема, 17.01.2024 службові особи ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області, прийнявши в ПТПШ громадянина [REDACTED], здійснювали супровід іноземця до кордону з метою виконання рішення про примусове видворення. Однак, іноземцю відмовлено в перетині державного кордону. Іноземця повернуто до ПТПШ лише 18.01.2024 о 19:35. Встановити точний час перебування іноземця під контролем службових осіб ДМС не вдалось за можливе, оскільки в акті приймання/передавання від 17.01.2023 відсутній час передачі. Крім того, в акті приймання/передавання від 18.01.2023 взагалі відсутній запис про посадову особу, яка передала іноземця до ПТПШ (фото 14, 15). Як результат, понад 19 годин іноземець не забезпечувався харчуванням.

Аналогічний випадок встановлений також під час виконання рішення про примусове видворення [REDACTED].

Також встановити точний час перебування іноземців під контролем службових осіб ДМС не вдалось за можливе під час виконання рішень про примусове видворення [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], оскільки в актах приймання/передавання іноземців органу охорони державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон України взагалі відсутня інформація про дату передачі (фото 16, 17, 18, 19, 20).

Поряд з цим, під час відвідування встановлено, що нормативно-правові акти ДМС/МВС України не передбачають отримання іноземцями та особами без громадянства, які супроводжуються до кордону для виконання рішень про примусове видворення, наборів продуктів харчування, що призводить до довготривалого незабезпечення затриманих осіб харчуванням.

Інші.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у Другій Загальній доповіді [СРТ/Inf (92) 3]) наголошував, що електронні записи є додатковою гарантією недопущення жорстокого поводження із затриманими особами та надають також значні переваги службовим особам, оскільки виключають безпідставні звинувачення у фізичних чи психологічних знущаннях. Наявність записів також зменшить вірогідність навмисної відмови затриманих осіб від попередньо наданих свідчень.

Службові кабінети ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області не обладнані камерами відеоспостереження, а також відсутні спеціальні приміщення для оформлення процесуальних документів затриманих осіб, які були б обладнані системою відеоспостереження.

Крім того, відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (далі – Конвенція) кожна держава-сторона повною мірою забезпечує включення навчальних матеріалів до програм підготовки персоналу правових органів, цивільного чи військового медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть мати відношення до утримання під вартою й допитів осіб, які зазнали будь-якої форми арешту, затримання чи ув'язнення, або до поводження з ними. Кожна держава-сторона включає цю заборону до правил чи інструкцій, які стосуються обов'язків і функцій будь-яких таких осіб.

Однією з вимог, викладених у вищезазначеному поданні Уповноваженого від 18.07.2023 до Державної міграційної служби України, було також внесення до посадових інструкцій працівників територіальних підрозділів ДМС інформацію про

заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Однак, згідно інформації, отриманої від службових осіб ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області, у порушення вимог зазначеної Конвенції в посадових інструкціях службових осіб управління організації запобігання нелегальній міграції ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області інформація про заборону катувань відсутня, а відповідними нормами законодавства службові особи не володіють.

Крім того встановлено, що у порушення статті 32 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», розділу VIII Інструкції службовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області не здійснюється облік витрат, пов'язаних із примусовим видворенням. У матеріалах про примусове видворення відсутні акти про фактично здійснені витрати на примусове видворення іноземця (особи без громадянства), розписки від іноземців про ознайомлення із загальною сумою витрат, пов'язаних із примусовим видворенням. Фактично видворені іноземці та особи без громадянства взагалі не володіють зазначеною вище інформацією про відшкодування.

Законом України від 24.02.2023 № 2952-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту державного кордону України» внесено зміни до статей 26, 29, 30, 32 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».

Під час відвідування встановлено, що норми Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України від 23.04.2012 № 353/271/150, не приведені у відповідність Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».

У порушення вимог пункту 2 розділу II Інструкції рішення про примусові повернення посадовими особами ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області не обліковуються у журналі обліку прийнятих рішень про примусове повернення та видворення з України іноземців та осіб без громадянства, передбаченому додатком 3 Інструкції, оскільки вказаний журнал не заведений.

У порушення вимог розділу VIII Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 28.08.2013 № 825 (далі – Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення), у ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області відсутній журнал видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, протоколів про адміністративне затримання та постанов про адміністративні правопорушення, передбачений

додатком 7, а також журнал обліку справ про адміністративні правопорушення, передбачений додатком 8 вказаної Інструкції.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Державній міграційній службі України:

1.1. Створити умови (спеціальні місця) для тимчасового тримання іноземців та осіб без громадянства, затриманих за незаконне перебування на території України, до вирішення питання щодо їх примусового видворення або поміщення до пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, шляхом виділення приміщень в територіальних органах (підрозділах) ДМС;

1.2. Розробити або внести зміни до вже існуючих нормативно-правових актів щодо необхідності:

ведення документації (журналів тощо), яка б містила інформацію із точним часом перебування іноземців в територіальному підрозділі (органі) ДМС;

забезпечення харчуванням іноземців, які перебувають під контролем службових осіб ДМС, до поміщення їх в ПТПП, та які супроводжуються до кордону для виконання рішень про примусові видворення;

наділення службових осіб ДМС правом застосування фізичної сили, спеціальних засобів тощо для забезпечення безпечного супроводження іноземців;

ведення документації (журналів тощо), яка б фіксувала час повідомлення органу, уповноваженого законом на надання безоплатної вторинної правничої допомоги, дані посадової особи, яка його отримала, час прибуття адвокатів;

1.3. Забезпечити дотримання прав затриманих осіб та можливістю отримання безоплатної вторинної правничої допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»;

1.4. Внести зміни до акту приймання-передавання іноземців або осіб без громадянства, який складають адміністрація ПТПП та орган/підрозділ ДМС, який доставив іноземців, згідно з додатком 1 до Порядку та акту приймання-передавання іноземців або осіб без громадянства, що оформлюють службові особи ДМС для передачі такої особи органу охорони державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон України, передбачений додатком 7 до Інструкції, щодо зазначення в них точного часу (години та хвилини) приймання-передавання іноземця;

1.5. Розробити та затвердити порядок обладнання камерами відеоспостереження службових кабінетів територіальних підрозділів (органів) ДМС, де утримуються затримані особи та здійснюється оформлення процесуальних документів відносно них;

1.6. Привести норми Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України від 23.04.2012 № 353/271/150 у відповідність Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»;

1.7. Вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законодавством відповідальності.

2. Центральному міжрегіональному управлінню Державної міграційної служби у м. Києві та Київській області:

2.1. Забезпечити здійснення невідкладного інформування регіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги у кожному випадку затримання іноземця більше ніж на три години щодо його примусового повернення або з метою ідентифікації та забезпечення примусового видворення;

2.2. Забезпечити право іноземців та осіб без громадянства на доступ до послуг перекладача;

2.3. Забезпечити належне оформлення процесуальних документів (протоколів про адміністративне затримання, актів приймання-передавання іноземців або осіб без громадянства, пояснень, рішень про примусове повернення та видворення та інших);

2.4. Припинити практику застосування незадокументованого затримання під час прийняття рішень про примусові повернення;

2.5. Внести до посадових інструкцій службових осіб управління організації запобігання нелегальній міграції та територіальних підрозділів, які здійснюють затримання іноземців та осіб без громадянства, інформацію про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

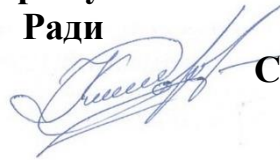
2.6. Забезпечити ведення журналу обліку прийнятих рішень про примусове повернення та видворення з України іноземців та осіб без громадянства, передбаченого додатком 3 Інструкції, журналу видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення, протоколів про адміністративне затримання та постанов про адміністративні правопорушення, передбаченого додатком 7 Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, а також журналу обліку справ про адміністративні правопорушення, передбаченого додатком 8 Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення.

2.7. Забезпечити ведення обліку витрат, пов'язаних із примусовим видворенням та ознайомлення з ним іноземців та осіб без громадянства.

До звіту додаються наступні документи та матеріали:
фотознімки, отримані за результатами відвідування міжрегіонального управління.

Керівник групи НПМ

**Заступник начальника відділу
інспектування об'єктів контролю в
правоохоронних, судових органах та
військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Сергій КОНОПЛЯСТИЙ

Додатки до звіту

Фото 1

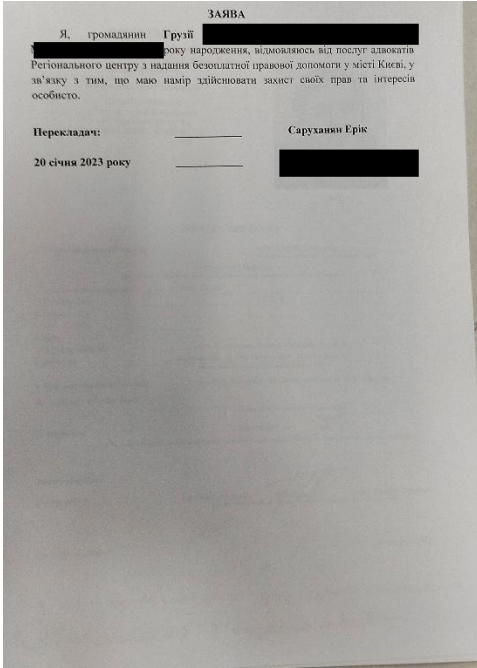

Фото 2

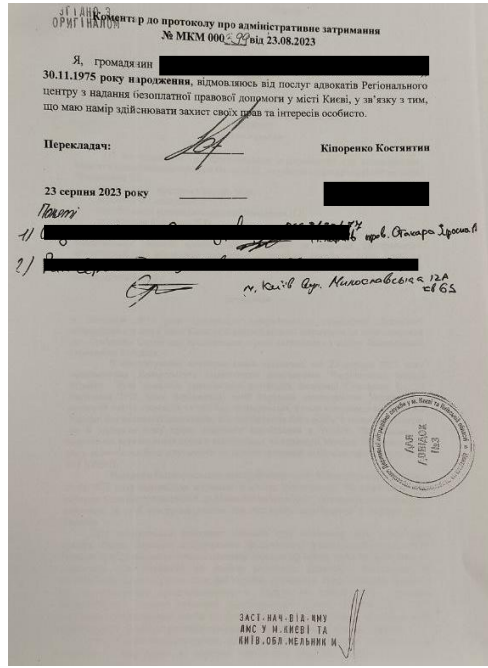

Фото 3

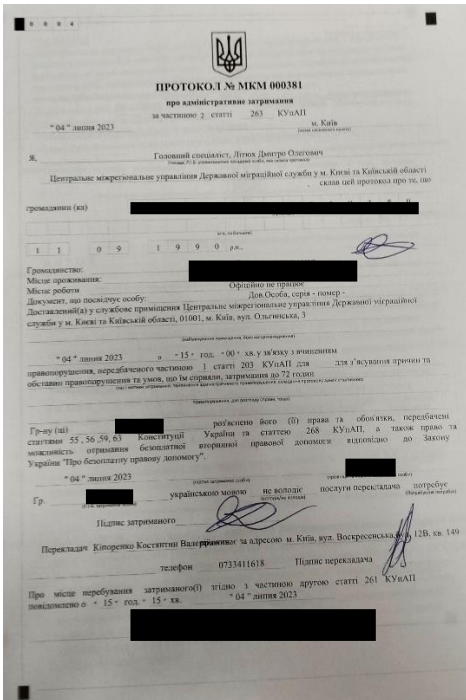

Фото 4

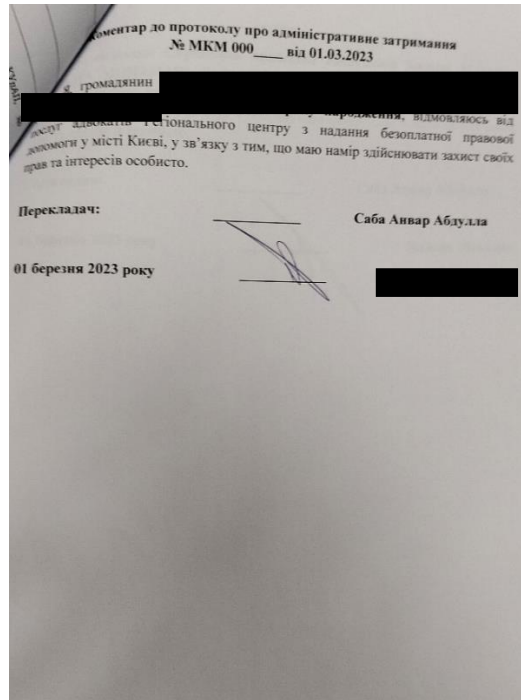

Фото 5

ЗАЯВА

Я, громадянин [REDACTED] року народження, відмовляюсь від послуг адвоката Регіонального центру з надання безоплатної правової допомоги у місті Києві, у зв'язку з тим, що маю намір здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто.

Перекладач: [REDACTED] Галка Людмила Федорівна
31 січня 2023 року

Фото 6

ПРОТОКОЛ № МКМ 000411
про адміністративне затримання
за частину 2 статті 261 КУпАП

м. Київ

12 жовтня 2023

Я, Головного спеціаліста, Служби Надзвичайної Охорони
Центральне міжрегіональне управління Державної міграційної служби у м. Києві та Київській області

Громадянин(ка): [REDACTED]
Місце проживання: [REDACTED]
Місце роботи: [REDACTED]
Документ, що посвідчує особу: [REDACTED]
Доставлений(а) у службові приміщення Центрального міжрегіонального управління Державної міграційної служби у м. Києві та Київській області, м. Київ, вул. Ольжичівська, 3

12 жовтня 2023 о. 10 год. 30 хв. у зв'язку з виникненням правопорушення, передбаченого частиною 02 статті 261 КУпАП для [REDACTED] для з'ясування обставин правопорушення та у зв'язку з тим, що [REDACTED]

Групу (бу) [REDACTED] розглянуто його (її) права та обов'язки, перебігли статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України та статтею 268 КУпАП, а також право та можливість отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

12 жовтня 2023

Гр. [REDACTED] українською мовою не володіє послуги перекладача потребують [REDACTED]

Підпис затриманого: [REDACTED]

Перекладач: Світлана Дильман проживає за адресою м. Київ, вул. Драйвера, [REDACTED] телефон: 0939060861 Підпис перекладача: [REDACTED]

Про місце перебування затриманого(ї) згідно з частиною другою статті 261 КУпАП повідомлено о. 10 год. 40 хв. 12 жовтня 2023

Фото 7

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ ПОЯСНЕННЯ

м. Київ 31.03.2021 р.

Я, головний спеціаліст відділу протидії нелегальній міграції Управління міграційного контролю, протидії нелегальній міграції та реалізації Олексія Назаренко, з урахуванням вимог чинного законодавства України відібрав пояснення від: [REDACTED]
Прізвище ім'я по батькові: [REDACTED]
Дата народження: [REDACTED]
Громадянство: Узбекистан
Місце роботи, посада: працівник кухар-продавець МАФ «Шаурма»
Сімейний стан: не одружений
Довідка про особу №26861 від 31.03.2021.

Я, Узбекистану [REDACTED] року народження ознайомлений зі змістом ст. 63 Конституції України (особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначється законом). Положення ст. 63 Конституції України мені зрозумілі. Послуг перекладача - не потребує, українську мову розумію добре.

По суті заданих мені питань пояснюю, що в Україну я прибув приблизно в 2005 році з приватною метою авіаційним транспортом. Кордон України перетнув через ОКПП «Бориспіль».

Я підробив продавцем-кухарем шаурми, грошей вистачало на проживання та харчування.

Згодом неофіційно алаштувався кухарем-продавцем МАФ «Шаурма», тому що іноземців без документів на право проживання офіційно не приймають на роботу.

Зараз заробляю 7000 гривень за місяць.

Своєчасно не залишив територію України через брак коштів.

З метою отримання повідки на тимчасове проживання або отримання дозволу на імміграцію - не звертався.

З питань визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту до компетентних органів - не звертався.

Претензій до співробітників міграційної служби не маю.

31.03.2021

ГОЛ. СПЕЦ. КМУ АКС У М. КИЄВІ ТА КИЇВ. ОБЛ. МИХАЙЛО МЕЛЬНИК

31.03.2021

Фото 8

ЗГІДНО З

Мені, громадянину [REDACTED] року народження, прохання: [REDACTED] повідомлено, що за порушення законодавства України про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, інтересів національної безпеки України чи охорони громадського порядку, прав і законних інтересів громадян України та інших осіб, які проживають в Україні прийнято рішення про моє примусове повернення.

Я зобов'язуюсь не пізнати 28.04.2021 року залишити територію України.

З вимогами статті 30 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» щодо видворення в примусовому порядку у разі ухилення від виходу за межі України у визначений строк ознайомлений.

Про право на оскарження рішення в судовому порядку - я ознайомлений.

31.03.21 (дата) (підпис)

Копія рішення отримав (підпис)

Перекладач: Українська держава (підпис, прізвище, ім'я, по батькові)

Від підпису відмовився (посада, найменування органу, підрозділу) (прізвище, ім'я, по батькові)

Перекладач (підпис, прізвище, ім'я, по батькові)

Повісті: (прізвище, ім'я, по батькові) (прізвище, ім'я, по батькові)

ГОЛ. СПЕЦ. КМУ АКС У М. КИЄВІ ТА КИЇВ. ОБЛ. МИХАЙЛО МЕЛЬНИК

Фото 9

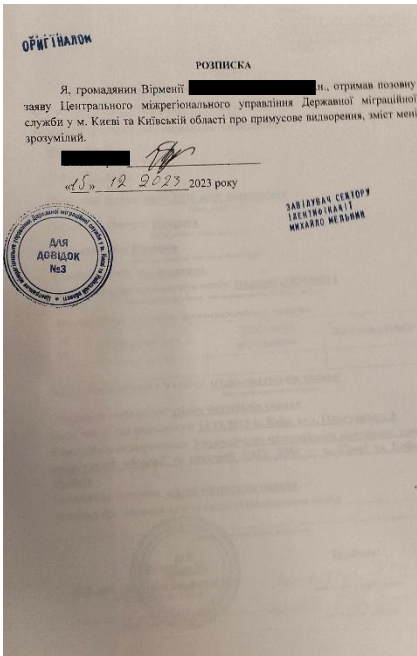

Фото 10

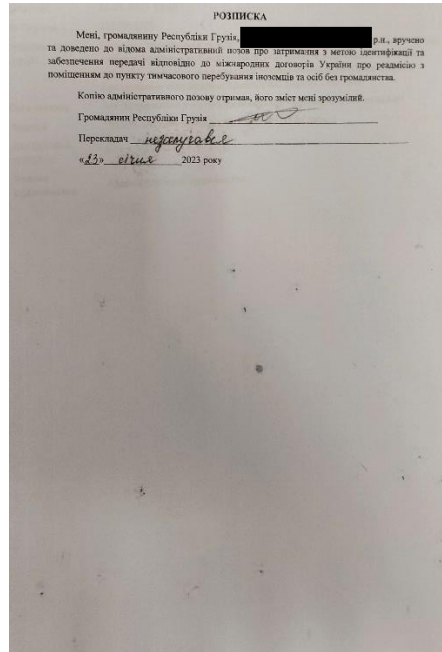

Фото 11

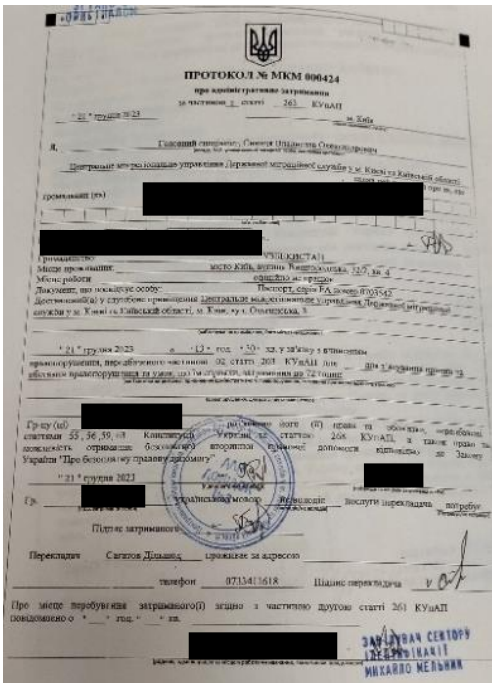

Фото 12

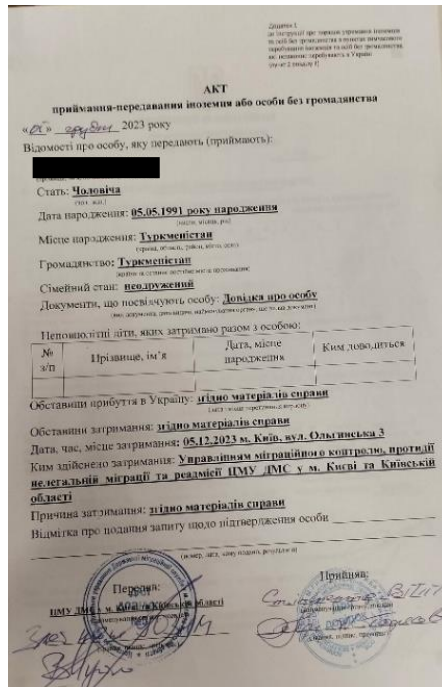

Фото 13

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства

«17» січня 2024р. року

Відомості про особу, яку передають (приймають):

Стать: Чоловіча
Дата народження: _____ року народження
Місце народження: Туркменістан
Громадянство: Туркменістан
Сімейний стан: не одружений
Документи, що посвідчують особу: Довідка про особу
Неповнолітні діти, яких затримано разом з особою:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: згідно матеріалів справи
Обставини затримання: згідно матеріалів справи
Дата, час, місце затримання: 05.12.2023 м. Київ, вул. Одьгінська 3
Ким здійснено затримання: Управлінням міграційного контролю, протидії нелегальної міграції та реалісією ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області
Причина затримання: згідно матеріалів справи
Відмітка про подання запити щодо підтвердження особи _____

Передав: _____
Прийняв: _____

Фото 15

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства

«18» січня 2024р. о год. 30 хв.

Відомості про особу, яка передається:

Стать: чоловіча
Дата народження: _____ р.н.
Місце народження: Південна Африка
Громадянство: Південна Африка
Сімейний стан: не одружений
Документи, що посвідчують особу: паспорт № А10200861
Неповнолітні діти, які затримані разом з особою:

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: незаконні
Дата, час, місце затримання: 28.11.23р. 16 год. 45хв.
Ким здійснено затримання: ЦМУ ДМС України у м. Києві та Київській області
Причина затримання: незаконне перебування в Україні

Передав: _____
Прийняв: _____

Фото 14

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства

«17» січня 2024р. о год. _____ хв.

Відомості про особу, яка передається:

Стать: чоловіча
Дата народження: _____ р.н.
Місце народження: Південна Африка
Громадянство: Південна Африка
Сімейний стан: не одружений
Документи, що посвідчують особу: паспорт № А10200861
Неповнолітні діти, які затримані разом з особою:

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: незаконні
Дата, час, місце затримання: 28.11.23р. 16 год. 45хв.
Ким здійснено затримання: ЦМУ ДМС України у м. Києві та Київській області
Причина затримання: незаконне перебування в Україні

Передав: _____
Прийняв: _____

Фото 16

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства

«_____» _____ 2023р. року

Відомості про особу, яку передають (приймають):

Стать: Чоловіча
Дата народження: _____ року народження
Місце народження: Республіка Азербайджан
Громадянство: Республіка Азербайджан
Сімейний стан: не одружений
Документи, що посвідчують особу: довідка про особу
Неповнолітні діти, яких затримано разом з особою:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: згідно матеріалів справи
Обставини затримання: згідно матеріалів справи
Дата, час, місце затримання: 21.01.2023 м. Київ, вул. Одьгінська 3
Ким здійснено затримання: Управлінням міграційного контролю, протидії нелегальної міграції та реалісією ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області
Причина затримання: згідно матеріалів справи
Відмітка про подання запити щодо підтвердження особи _____

Передав: _____
Прийняв: _____

Фото 17

Додаток 1
до Інструкції про порядок створення паспортів
в Київській області та в інших областях України
згідно з постановою Кабінету Міністрів України
від 14 лютого 2014 року № 104

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства
«...» ... 2023 року

Відомості про особу, яку передають (приймають):
[Redacted]

Стать: Чоловіча
Дата народження: [Redacted] року народження
Місце народження: Республіка Узбекистан
Громадянство: Республіка Узбекистан
Сімейний стан: неодружений
Документи, що посвідчують особу: паспорт FA 1624768

Неповнолітні діти, яких затримано разом з особою:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: згідно матеріалів справи
Обставини затримання: згідно матеріалів справи
Дата, час, місце затримання: 21.11.2023 м. Київ, вул. Ольгинська 3
Ким здійснено затримання: Управлінням міграційного контролю, протидії легальної міграції та реалізації ПМУ ДМС у м. Києві та Київській області
Причина затримання: згідно матеріалів справи
Відмітка про подання запиту щодо підтвердження особи: _____

Передав: [Redacted]
Приймає: [Redacted]

Фото 19

Додаток 1
до Інструкції про порядок створення паспортів
в Київській області та в інших областях України
згідно з постановою Кабінету Міністрів України
від 14 лютого 2014 року № 104

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства
«...» ... 2023 року

Відомості про особу, яку передають (приймають):
[Redacted]

Стать: чоловіча
Дата народження: [Redacted] року народження
Місце народження: Республіка Азербайджан
Громадянство: Республіка Азербайджан
Сімейний стан: неодружений
Документи, що посвідчують особу: сертифікат ААВ244463

Неповнолітні діти, яких затримано разом з особою:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: згідно матеріалів справи
Обставини затримання: згідно матеріалів справи
Дата, час, місце затримання: згідно матеріалів справи
Ким здійснено затримання: Управлінням міграційного контролю, протидії легальної міграції та реалізації ПМУ ДМС у м. Києві та Київській області
Причина затримання: згідно матеріалів справи
Відмітка про подання запиту щодо підтвердження особи: _____

Передав: [Redacted]
Приймає: [Redacted]

Фото 18

Додаток 1
до Інструкції про порядок створення паспортів
в Київській області та в інших областях України
згідно з постановою Кабінету Міністрів України
від 14 лютого 2014 року № 104

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства
«...» ... 2023 року

Відомості про особу, яку передають (приймають):
[Redacted]

Стать: Чоловіча
Дата народження: [Redacted] року народження
Місце народження: російська Федерація
Громадянство: російська Федерація
Сімейний стан: неодружений
Документи, що посвідчують особу: паспорт 53 0960894

Неповнолітні діти, яких затримано разом з особою:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: згідно матеріалів справи
Обставини затримання: згідно матеріалів справи
Дата, час, місце затримання: 12.10.2023 м. Київ, вул. Ольгинська 3
Ким здійснено затримання: Управлінням міграційного контролю, протидії легальної міграції та реалізації ПМУ ДМС у м. Києві та Київській області
Причина затримання: згідно матеріалів справи
Відмітка про подання запиту щодо підтвердження особи: _____

Передав: [Redacted]
Приймає: [Redacted]

Фото 20

Додаток 1
до Інструкції про порядок створення паспортів
в Київській області та в інших областях України
згідно з постановою Кабінету Міністрів України
від 14 лютого 2014 року № 104

АКТ
приймання-передавання іноземця або особи без громадянства
«...» ... 2023 року

Відомості про особу, яку передають (приймають):
[Redacted]

Стать: Чоловіча
Дата народження: [Redacted] року народження
Місце народження: Республіка Узбекистан
Громадянство: Республіка Узбекистан
Сімейний стан: неодружений
Документи, що посвідчують особу: паспорт FA 1624768

Неповнолітні діти, яких затримано разом з особою:

№ з/п	Прізвище, ім'я	Дата, місце народження	Ким доводиться

Обставини прибуття в Україну: згідно матеріалів справи
Обставини затримання: згідно матеріалів справи
Дата, час, місце затримання: 21.11.2023 м. Київ, вул. Ольгинська 3
Ким здійснено затримання: Управлінням міграційного контролю, протидії легальної міграції та реалізації ПМУ ДМС у м. Києві та Київській області
Причина затримання: згідно матеріалів справи
Відмітка про подання запиту щодо підтвердження особи: _____

Передав: [Redacted]
Приймає: [Redacted]